

Bursa ili Sağlıklı Kentler Birliği Belediyelerindeki Yönetim Birimlerinin Birlik Faaliyetleri ile ilgili Farkındalığının Değerlendirilmesi *

Evaluation of the Awareness of the Management Units in Bursa Province Healthy Cities Union Municipalities regarding the Union Activities

 Emine CAN¹, Osman UZUN²

Özet

Sosyal ve ekonomik bakımdan eşitsizliklerin görüldüğü kentlerde sınırlı olan kaynaklara herkesin erişilebilirliği kent planlamalarının önemini vurgulamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından başlatılmış olan Sağlıklı Kent hareketi; sağlıklı amaç edinmiş, huzurlu, yaşanabilir kent olmak için gerekli yapısal değişiklikleri ve ilerleyişi sürdürmeyi hedeflemektedir. 1948’de Dünya Sağlık Merkezi, sağlıklı” tamamen fiziksel, zihinsel ve sosyal refah durumu” olarak tanımlamıştır. Çalışmalar ülkemizde 1993’te başlamıştır. Sağlıklı Kentler Birliği, Türkiye’de sağlıklı kent yaklaşımının gelişmesini, benimsenmesini, uygulanmasını ve uzun vadede sürdürülebilirliğini desteklemek hedefiyle kurulmuş mahalli idare birliğidir. Birlik, 22 Aralık 2004 tarihinde Resmî Gazete ‘de yayımlanarak yasal statü kazanmıştır. Çalışma alanı olan Bursa İli özelinde birlik üyesi belediyelerin çalışmaları, Sağlıklı Kentler Birliğinin bu çalışmalarda ne kadar yer aldığı, birbirlerine sağladıkları katkı, belediyede yönetici pozisyonunda çalışanların Sağlıklı Kentler hakkındaki bilgi, görüş ve fikirleri, birlik etkinlikleri, üye kent örnekleri incelenmiş olup, sürdürülebilirlik çerçevesinde yapılmış uygulamalar ve çalışmaların ne derecede algılandığı yorumlanmıştır. Bu analizler için, çalışma alanı olan Bursa’da birlik üyesi belediyelerin birim müdürlükleri ile 102 adet anket çalışması yapılmıştır. Anket verilerine göre üye belediyelerin sürdürülebilirlik ve sağlıklı şehir değerlendirmeleri, buna ilaveten birlik faaliyetleri ile ilgili farkındalığın değerlendirilmesi yapılarak bazı öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bursa, Sürdürülebilir kentler, Sağlıklı şehir ve sağlıklı peyzaj.

Abstract

In cities where social and economic inequalities are seen, the accessibility of limited resources for everyone emphasizes the importance of urban planning. The Healthy City movement, initiated by the World Health Organization, aims to continue the structural changes and progress necessary to become a healthy, peaceful, livable city. In 1948, the World Health Center defined health as “a state of complete physical, mental and social well-being.” Studies started in our country in 1993. Healthy Cities Association is a local government association established with the aim of supporting the development, adoption, implementation and long-term sustainability of the healthy city approach in Türkiye. The Union gained legal status by being published in the Official Gazette on 22 December 2004. In the study area of Bursa Province, the work of the member municipalities of the union, the extent to which the Healthy Cities Union is involved in these works, the contributions they provide to each other, the knowledge, views and ideas of those working in managerial positions in the municipality about Healthy Cities, union activities, member city examples were examined and the extent to which the practices and works carried out within the framework of sustainability were perceived was interpreted. For these analyses, 102 surveys were conducted with the unit directorates of the union member municipalities in the study area of Bursa. According to the survey data, sustainability and healthy city evaluations of member municipalities, as well as evaluation of awareness about union activities, were made and some suggestions were made.

Keywords: Bursa, Sustainable cities, Healthy city and healthy landscape.

Geliş Tarihi: 05.02.2025, Düzeltme Tarihi: 11.02.2025, Kabul Tarihi: 27.05.2025

Adres: ¹Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Düzce

² Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Düzce,

E-mail: osmanuzun@duzce.edu.tr

* Bu çalışma, Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda ‘‘Sağlıklı Kentler ve Yerel Yönetim İlişkisi: Bursa Büyükşehir Örneği’’ isimli yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

1. Giriş

Günümüz dünyasında insan nüfusunun yarısından fazlası şehirlerde yaşamaktadır. Eğitim olanakları, iş fırsatları, teknoloji, sosyal yaşam gibi birçok sebepten dolayı kırsaldan kente göç olmaktadır. Kentlerde artan nüfusa paralel çevre sorunları da artmaktadır. Barınma ihtiyacı sonucu konut sayısındaki artış, çarpık kentleşme, alt yapı ve kanalizasyon sorunu, ulaşım, hızlı sanayileşme, kişi başına hesaplanan yeşil alanın azalması, gürültü kirliliği, atık yönetimi, gibi sorunlar kenti yaşanması zor hale getirmiştir. Kaynakların korunarak çevreye yapılan baskıların en aza indirgenmesi için oluşturulan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu Sürdürülebilirlik kavramını ortaya çıkarmıştır. Sürdürülebilirlik, doğal ve kültürel kaynakları en verimli şekilde kullanarak devamlılığın sağlanmasıdır. Kentlerin sürdürülebilirliğinde akıllı kent, eko kent, dirençli kent, sakin kent, yaşanabilir şehir, yavaş şehir, sağlıklı kent gibi kavramlar sürdürülebilir şehirler oluşumuna katkı sağlamaktadır (Okçu ve Kaya, 2008).

Kentlerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında ve birbirleriyle olan ilişkilerinin geliştirilmesinde yerel yönetim birlikleri de önemli bir rol oynamaktadır. Mahalli idare birlikleri, yerel yönetim birliklerinin ihtiyaçları neticesinde oluşmuştur. Mahalli hizmetlerin sunumunda önemli rolü olan, yerel yönetim niteliğinde kamu tüzel kişileridir. Mahalli idareler birliklerinin; kentsel kaynakların korunması, eşitsizliklerin ortadan kaldırılması ve yönetimlerin kent insanının mutluluğu için ihtiyaçlarına cevap verebilmesi bakımından önemli olduğu bilinmektedir.

Ülkemizde ulusal ve uluslararası düzeyde bir araya gelmiş birlikler bulunmaktadır. Zorunlu birlikler, Ülke düzeyinde birlikler, Üye sayısı yüzün üstünde olan birlikler, köylere hizmet götürme birlikleri, çevre ve alt yapı birlikleri, turizm alt yapı birlikleri, diğer birlikler ulusal düzeydeki birliklerdir. Uluslararası düzeyde, Türk Dünyası Belediyeler Birliği, Avrupa Belediyeler Birliği, Tarihi Kentler Birliği, İslam Başkentleri Örgütü, Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri, Birleşmiş Kentler Örgütü, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler-Ortadoğu ve Batı Asya Teşkilatı, Afrika Birliği, Karadeniz Ekonomik İş Birliği Teşkilatı, Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı, Türk Dili Konuşan Ülkeler İş birliği Konseyi, Avrupa Kentler Birliği sayılabilir.

Yerel yönetim birlikleri, yerel yönetimlerin kendilerine verilen zorunlu ya da ihtiyari görevlerin bazılarını ortaklaşa yürütmek üzere diğer yerel yönetim birlikleri ile oluşturdukları ortak idarelerdir. Yerel hizmetlerin sunumunda alternatif bir kurum olan yerel yönetim birlikleri, çeşitli iş birlikleri yapmak üzere amaçları ve işlevlerine göre kendi

lkelerinin hukuk sistemleri çerçevesinde örgütlenmektedirler (Koçak, 2019). Bu birliklerden bir tanesi ‘‘Sağlıklı kentler birliği’’ dir.

1987 yılında Dünya Sağlık rgt ((DSÖ), 7 Nisan 1948 tarihinde, Birleşmiş Milletler (BM) tarafından kurulan) nderliği ile başlatılan sağlıklı şehirler projesi, kentte barınan ve çalışan insanların ruhsal, fiziksel, sosyal ve kültürel huzurunu artırmayı ve yerel yönetimlerin gündemlerinde sağlığı konu edinmeyi amaçlayan küresel bir hareket olarak başlatılmış projedir. Ülkemizde DSÖ sağlıklı şehirler projesinin ilk yesi Bursa büyükşehir belediyesi olup birliğin kurulmasına öncülük etmiş ve başka belediyelere örnek teşkil edecek çalışmalarda bulunmuştur (Okçu ve Kaya, 2008). Sağlıklı kentlerin ülkemizde kabul görmesi, gelişmesi ve hayata geçirilmesi hedefiyle, 2 Aralık 2004 tarihli ve 2004/8226 sayılı Bakanlar kurulu kararı doğrultusunda, 5355 sayılı Mahalli idare birlikleri kanunu kapsamında sağlıklı kentler birliği kurulmuştur. Birlik, Bursa, Yalova, Ürgüp, Tepebaşı, Kadıköy, Van, Ordu, Afyonkarahisar, ankaya ve Kırıkkale belediyelerinin öncülüğünde oluşturulmuş ve 22 Aralık 2004 tarihli Resmî Gazete ’de yayımlanarak resmen yürürlüğe girmiştir. 3 şubat 2005 tarihinde Sağlıklı Kentler Birliği’nin Kuruluşu gerçekleştirilmiştir.

Sağlıklı kentler birliğinin amacı, sağlıklı kentleri ve aday kentleri bir araya getirmek, Kentlerde sürdürülebilir gelişme, yönetim ve sosyal destek yaratmak, kent içi ve kentler arası eşitsizlikleri azaltmak, kentlerdeki yaşam alanlarının en iyi seviyeye ulaştırılması ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda herkes için kaliteli bir yaşam sunmak, sağlıklı kentler yaratmak ve yaşatmaktır. Kentlerin birliğe ye olabilmeleri için, sağlığı geliştirme hedefi doğrultusunda Kent sağlık profili ile kent sağlık veya sağlık geliştirme planı hazırlamaları beklenmektedir. Kent sağlık profili, bir kentte yaşayanların sağlığını ve sağlığı etkileyen her türlü nitel ve nicel etkenleri ifade etmektedir. şehrin sağlık sorunlarını belirler, bu sorunların çözümü için öneriler sunmaktadır. şehir sağlığı hakkında yerel yöneticilere, halka, politikacılara ve karar vericilere bilgi vermek için kaynak oluşurmaktadır. Ayrıca yerel halkın kent sağlığı ile fikir ve görüşlerini kapsamaktadır. Kentte yaşayanların sağlığını geliştirme amacı ile hazırlanmaktadır. Her kentin şehir sağlık profili farklıdır çünkü her şehrin sorunları farklıdır. Nüfus ve yaşam istatistikleri bu profilin yapısını oluşurmaktadır. Sağlık geliştirme planı, kentteki sağlığı geliştirmeye yönelik sosyal hizmetler, sağlık, ulaşım, eğitim, evre, güvenlik, barınma gibi sağlığı etkileyen konularda plan dönemini kapsayacak boyutta olmalıdır.

Ülkemizde 2024 yılı itibarı ile birliğe ye toplam 151 kent bulunmaktadır. Bursa ili ye sayısı Yıldırım Belediyesinin birliğe yeliği ile 6 olmuştur (Sağlıklı Kentler Birliği, 2025).

Bu çalışmanın amacı Bursa ilinde sağlıklı kentler birliğine üye belediyelerle ilgili olarak, Sağlıklı Kentler Birliği ilkelerinin, sağlıklı kentlerin niteliklerinin, sağlıklı kentlerin insan yaşamına olan etkilerinin, sağlıklı kentler birliğinin yararlarının, sağlıklı kentler birliğinin misyon, vizyon ve amaçlarının ve hedeflerinin, sağlıklı kentler birliği konusundaki faaliyetlerin hangi platformlardan takip edileceğinin, belediyenin hangi faaliyetler üzerinde yoğunlaşması gerektiğini ve bu kriterlerin uygulanması anlayışının değerlendirilmesi ve yorumlanmasıdır. Çalışma Yıldırım belediyesinin üyeliğinden önce gerçekleştirildiği için 5 belediye üzerinden yürütülmüştür.

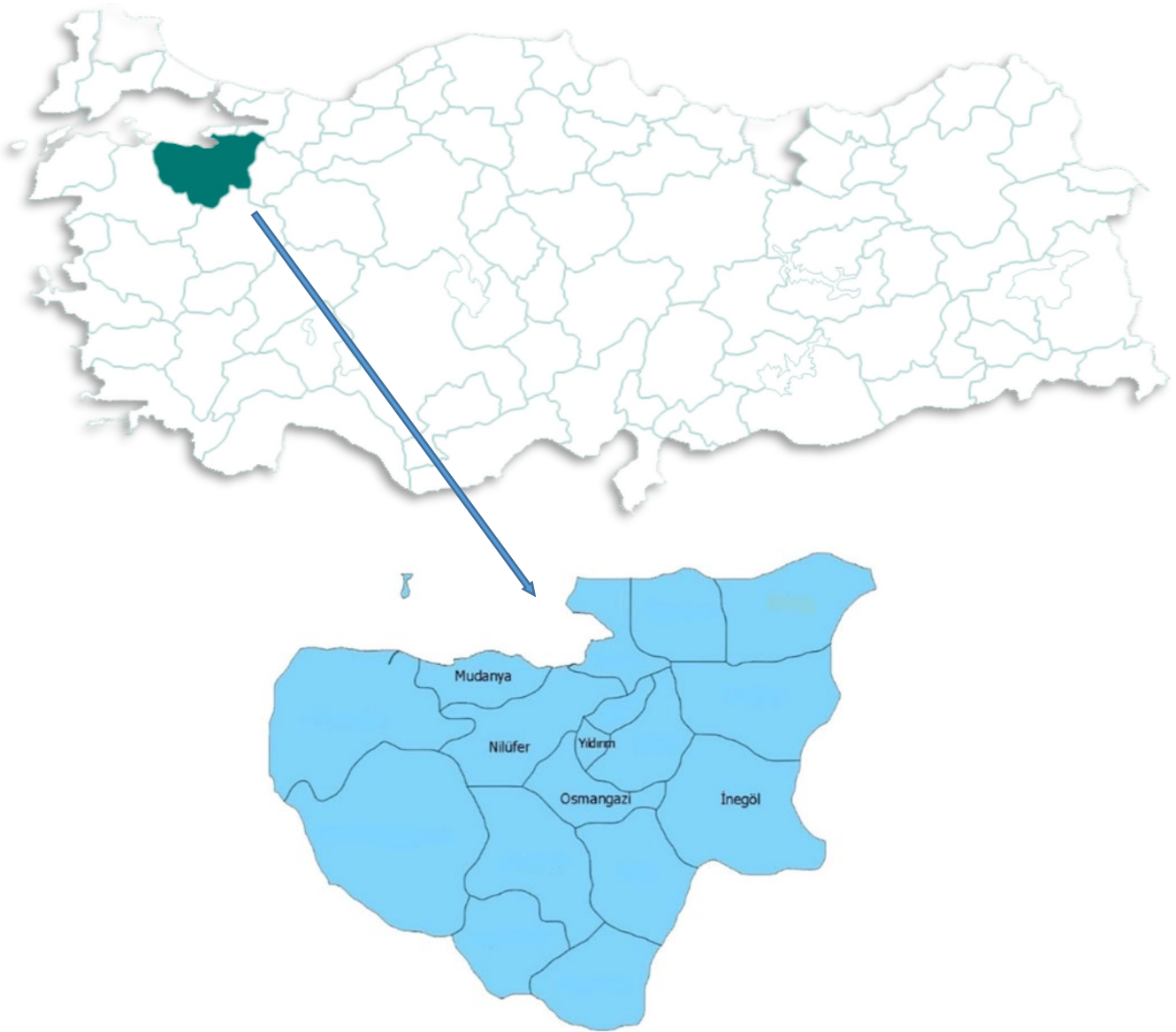
2. Materyal ve Yöntem

2.1. Materyal

Marmara Bölgesi Güney Marmara kısmında, 40° batı boylam ve 29° kuzey enlem daireleri arasında bulunan Bursa ülkenin en büyük dördüncü şehri olup, nüfusu 2020 verilerine göre 3.101.833 olarak belirtilmiştir. Marmara Bölgesinin en kalabalık 2. Kentidir. 2016 Dünya yaşanabilir kentler arasında yapılan sıralamada dünyada 28, Türkiye’de 1. Sırada bulunmaktadır. Çalışma alanı olan Bursa ve ilçe konumları harita 2.1’de verilmektedir.

2.1.1. Çalışma alanı

Araştırmanın temel materyali, Bursa il kapsamında sağlıklı kentler üyesi belediyeler İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Mudanya Belediyesi ve Osmangazi Belediyesi çalışma alanını oluşturmaktadır. Anket sorularının hazırlanması ve değerlendirmelerde Bursa’da birlik üyesi belediye web sayfalarından, belediyelerin stratejik planları ve faaliyet raporlarından, akademik çalışmalardan, sağlıklı kentler birliği internet sayfasından, birlik stratejik planları, faaliyet raporlarından benzer konularda, daha önce yapılmış araştırmalarda kullanılan soru ve bilgi formlarından, yararlanılmıştır. Çalışma alanı olan Bursa ve ilçe konumları harita 2.1.’de verilmektedir.

Harita 2.1. Bursa ve üye ilçelerin konumlarını gösteren harita (Sağlıklı kentler birliği üye belediyeler sayfasından alınmıştır).

2.2. Yöntem

Bu araştırmada, Bursa ili genelinde Sağlıklı kentler birliği üyesi belediyelerin, idari personelinin birlikte ilişkilerinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Yöntem birbirini takip eden 3 aşamadan oluşmaktadır. Uygulanacak anket soruları yapılan literatür taraması sonucu ve 5 'li likert ölçeğine göre hazırlanmıştır ve verilen aşamalara göre değerlendirmeler yapılmıştır.

1. Aşama, anket formlarının hazırlanması ve tasarımıdır: Sağlıklı kent planlama modeline yönelik yapılmış çalışmalar, Kent sağlığı geliştirme politikaları, kentlerde sürdürülebilirliğin sağlanması hedefi ile ilgili çalışmalar, sağlıklı şehir ve sağlıklı peyzaj

planlama ile ilgili çalışmalar, mahalli idare birlikleri ile ilgili çalışmaları, Bursa ili sağlıklı kentler birliğinin (SKB) çalışmaları, dünyada ve ülkemizde sağlıklı kentler birliği ile ilgili örneklerin incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Sağlıklı kentler birliğine bağlı İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Mudanya Belediyesi ve Osmangazi Belediyesinin alt kadrolarında çalışmakta olan ve her bir belediye'deki daire başkanlıkları veya şube müdürlüğündeki görevli 179 kişiye birebir anket uygulanması hedeflenmiştir. Bu değerlendirmelerin yapılması için çalışmada uygulanacak anket 5'li likert ölçeği ile hazırlanmıştır. Anket 96 sorudan oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan bu anket ile Bursa'da birlik üyesi belediye müdürlüklerinin sağlıklı kentler konusundaki eğilimlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. İlk 12 soru ankete katılanların genel profilini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Ankettin ikinci bölümünde, sağlıklı kentler birliği ilkelerinin ilgili belediye için değerlendirilmesi, sağlıklı kentlerin niteliklerinin ilgili belediye için değerlendirilmesi, sağlıklı kentlerin insan yaşamına olan etkilerine ilişkin ifadelerin değerlendirilmesi, sağlıklı kentler birliğinin yararlarının değerlendirilmesi, sağlıklı kentler birliğinin misyon, vizyon ve amaçlarının ve hedeflerinin değerlendirilmesi, sağlıklı kentler birliği konusundaki faaliyetlerin hangi platformlardan takip edileceği konusunun değerlendirilmesi, belediyenin hangi faaliyetler üzerinde yoğunlaşması gerektiğinin değerlendirilmesi olarak 7 başlık üzerinde durulmuştur.

2. Aşama, anketin uygulanmasıdır: ilçelerin birbirine uzak olması ve bir ilçeye gidildiğinde ilgili şube müdürlerine erişim sağlanamadığı için, her ilçe ve müdürlüğe en az 3 sefer gidilmiştir. Anket çalışması mesai saatleri içinde, yüz yüze görüşmeye dayalı, belediyenin idari birimlerinde sorumlu müdür veya müdür yardımcıları ile ilgili birimde gerçekleştirilmiştir. Anketlerin yapılmasında pandemi dönemine denk geldiği için (2021 Mart-Nisan) 5 belediyede hedeflenen toplam 179 kişiden oluşan idari yöneticilerden 102 kişiye anket uygulanmıştır. Çalışmaya; Bursa Büyükşehir Belediyesi'nden 47 kişi (%46), Osmangazi Belediyesi'nden 13 kişi (%13), Nilüfer Belediyesi'nden 15 kişi (%15), Mudanya Belediyesi'nden 16 kişi (%15), İnegöl Belediyesi'nden 11 kişi (%11) katılım sağlamıştır.

3. 3. aşama anket sonuçlarının değerlendirildiği ve bazı önerilerin getirildiği sentez bölümüdür. Anket değerlendirme sonuçları Excel programı içinde betimletici analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular çerçevesinde bazı öneriler getirilmiştir.

4. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, yöntem bölümünde verilen ankette sorgulanan aşamalarla ilgili elde edilen bulgulara ilişkin bilgiler verilmiştir.

Sağlıklı kentler birliği ilkelerinin ilgili belediyeler için değerlendirilmesi çizelge 1.'de özetlenmiştir.

Sağlıklı kentler birliğine üye belediyelere yönelik belirlenen ilkeler belediyeler özelinde değerlendirildiğinde; “birleştirici, tarafsız, güvenilir, katılımcı, sürdürülebilir, yenilikçi, kolaylaştırıcı, insan odaklı, şeffaf, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve sorumluluk sahibi olma gibi ölçütler öne çıkmaktadır. Bu kapsamda yapılan değerlendirmelerde, Nilüfer Belediyesi söz konusu ilkeler açısından en yüksek puanlara sahipken, Osmangazi Belediyesi en düşük puanlara sahip belediye olarak görülmektedir. Bu ilkeler incelendiğinde Nilüfer Belediyesi’nin sağlıklı kentler birliği ile ilişkilerinin daha fazla olduğu ve idarecilerin birliğe daha ilgili olduğunu düşündürmektedir. Oranlar içinde en düşük oranlarında Osmangazi Belediyesi verileri olduğu görülmektedir. En az ilginin bu belediyede olduğu düşünülebilir. İnegöl Belediyesi sağlıklı kentler birlik çalışmalarını takip etmekte, Mudanya Belediyesi birlikten haberdar ve çalışmalarını kendi çalışmalarına entegre etmiş durumda, Bursa Büyükşehir Belediyesi birlik çalışmalarından genel olarak haberdar ve çoğunluk takip etmektedir.

Çizelge 1. Sağlıklı kentler birliği ilkelerinin ilgili belediyeler için değerlendirilmesi.

Sağlıklı Kentler birliğine üye belediyeler için verilmiş ilkeler	Bursa Büyükşehir Belediyesi		Osmangazi Belediyesi		Nilüfer Belediyesi		Mudanya Belediyesi		İnegöl Belediyesi	
	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %
Güvenilir	33	70	7	54	13	87	11	69	8	73
Birleştirici	32	68	8	62	13	87	11	69	8	73
Kolaylaştırıcı	32	68	7	54	12	80	11	69	8	73
Tarafsız	31	66	7	54	12	80	11	69	8	73
Katılımcı	33	70	8	62	13	87	11	69	7	64
Yenilikçi	32	68	7	54	13	87	11	69	8	73
İnsan odaklı	33	70	8	62	13	87	11	69	8	73
Şeffaflık	31	66	8	62	12	80	11	69	8	73
Sürdürülebilirlik	32	68	8	62	12	80	11	69	8	73
Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı	29	62	6	46	12	80	11	69	8	73
Sorumluluk sahibi	31	66	7	54	11	73	11	69	8	73

Çizelge 2’de Sağlıklı kentler birliğine üye belediyelerden birlik nitelikleri sorusuna yanıt veren kişi sayıları ve yüzdeleri verilmiştir.

Temiz, güvenli ve kaliteli bir fiziksel çevrenin sağlanması ile kent sakinlerinin gıda, su, barınma ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çalışmalar açısından değerlendirildiğinde, en yüksek katılım Nilüfer Belediyesi'nde, en düşük katılım ise Osmangazi Belediyesi'nde gerçekleşmiştir.

Dengeli, sürdürülebilir bir ekosistem niteliği, güçlü, birbiri ile dayanışma içinde sömürülmeyen toplum niteliği, kişinin sağlığı ve huzuruna etki eden kararların alımında etkili olma ve katılımı niteliği, kentlerde barınanların temel gereksinimlerinin karşılanması (su, gıda, güvenlik, barınma), mevcut kaynaklara erişme ve deneyimler kazanmak için farklı iletişim niteliği, başka yaşam için zorunlu olan yenilikçi kent ekonomisi niteliği, geçmişteki tarihi, kültürel ve biyolojik mirasını gözetken kentliler, herkes tarafından erişilebilen, yeterli seviyede halk sağlığı ve bakım hizmeti, üst seviyede sağlık niteliği en fazla katılım İnegöl Belediyesi'nden, en az katılım Osmangazi Belediyesi'nde gerçekleşmiştir.

Sağlıklı kentlerin nitelikleri konusunda İnegöl Belediyesi'nin ön plana çıkmış olması konuların içselleştirildiğini göstermektedir.

Bir kenti korumak ve korunmasını sağlamak sağlıklı kent kavramının anlamıdır. Yani kentte barınanların sağlık ve refahını bozan, bu konuda tehdit oluşturabilecek her etkenden korumak ve korunmasını sağlamak esastır. Sağlıklı kent mutlu kent demektir. Bu noktada yerel yönetimler kent ve kentli için huzurlu, temiz, aktif, güvenli ve adil bir ortam zemini oluşturmak için sağlıklı kent kriterlerini ilke edinmelidirler (Kentli Dergisi, 2021). Bu bağlamda anket soruları değerlendirildiğinde; Sağlıklı kentlerle ilgili ifadelerle ilişkin yargılar (Kriterler) değerlendirildiğinde (Çizelge 3). Belediyemizin sağlıklı kentler birliğine üye olmasının faydalı olduğunu düşünüyorum ifadesine en fazla oranla (%87) katılan Nilüfer Belediyesi'dir. Nilüfer Belediyesi idarecilerinin ve diğer üç belediye idarecilerinin bu kriterle olumlu baktığı, üye olmayı faydalı buldukları ve memnun oldukları düşünülmektedir. Bu kriterle en az oranla (%69) katılım sağlayan Osmangazi Belediyesi'dir. Diğer belediyelerden ortalama değerin üzerinde katılım olmuştur.

Çizelge 2. Sağlıklı kentler birliğine üye belediyelerden birlik nitelikleri sorusuna yanıt veren kişi sayıları ve yüzdeleri.

Sağlıklı Kentlerin Nitelikleri	Bursa Büyükşehir Belediyesi		Osmangazi Belediyesi		Nilüfer Belediyesi		Mudanya Belediyesi		İnegöl Belediyesi	
	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %
Temiz, güvenli, kaliteli fiziksel çevre	33	70	8	62	13	87	12	75	9	82
Sürdürülebilir ve dengeli bir ekosistem	32	68	8	62	12	80	12	75	9	82
Güçlü, birbiri ile dayanışma içinde sömürülmeyen toplum	31	66	6	46	10	67	12	75	9	82
Kişinin sağlığı ve huzuruna etki eden kararların alınmasında etkili olma ve katılımı	31	66	5	38	11	73	12	75	9	82
Kentlerde barınanların temel gereksinimlerinin karşılanması (su, gıda, güvenlik, barınma)	33	70	7	54	13	87	12	75	9	82
Mevcut kaynaklara erişme ve deneyimler kazanmak için farklı iletişim	33	70	6	46	11	73	12	75	9	82
Başka yaşam için zorunlu olan yenilikçi kent ekonomisi niteliği	33	70	6	46	12	80	12	75	9	82
Geçmişteki tarihi, kültürel ve biyolojik mirasını gözetken kentliler	34	72	9	69	11	73	12	75	9	82
Herkes tarafından erişilebilen, yeterli seviyede halk sağlığı ve bakım hizmeti, üst seviyede sağlık	33	70	5	38	12	80	12	75	9	82
Yüksek sağlık düzeyi	31	66	7	54	12	80	12	75	9	82

Belediyemiz Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Kentler Projesi'ne üyedir ifadesine en fazla oranla (%80) katılım Nilüfer Belediyesi'nden olmuştur. Elde edilen sonuçlara göre bu belediyede ankete katılan idarecilerin çoğu birlik üyesi olduğu bilgisine sahiptir. Bu kritere en az oranla (%46) katılım Osmangazi Belediyesi'dir. Elde edilen sonuçlara göre bu soruyu

cevaplayan kişilerden bu konu hakkında bilgisi olmayan kişiler olduğu görülmektedir. Diğer belediyelerden ortalama değerin üzerinde katılım olmuştur. Belediyemizin sağlıklı etki değerlendirme konusunda çalışmaları bulunmaktadır ifadesine, belediyemizin sağlıklı yaşlanma konusunda çalışmaları bulunmaktadır ifadesine, belediyemizin sağlıklı kent planlaması konusunda çalışmaları bulunmaktadır ifadesine, belediyemizin kent sağlık profili bulunmaktadır ifadesine, belediyemiz kentsel karbon ayak izi envanteri hazırlamıştır bulunmaktadır ifadesine, belediyemiz kentsel sürdürülebilir enerji eylem planı yürürlükte bulunmaktadır ifadesine, en fazla oranla katılım Nilüfer Belediyesi'nden olmuştur en az oranla katılım Osmangazi Belediyesi'dir. Belediyemizin şehir sağlık gelişim planı bulunmaktadır ifadesine bakıldığında ankete katılım sağlayan belediyeler arasında en fazla katılım oranı Mudanya Belediyesi'nden, en az oranla katılım Osmangazi Belediyesi'dir.

Çizelge 3. Sağlıklı kentlere ilişkin ifadeler.

Sağlıklı kentlerle ilgili ifadelerle ilişkin yargılar (Kriterler)	Bursa Büyükşehir Belediyesi		Osmangazi Belediyesi		Nilüfer Belediyesi		Mudanya Belediyesi		İnegöl Belediyesi	
	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %
Belediyemizin sağlıklı kentler birliğine üye olmasının faydalı olduğunu düşünüyorum.	33	70	9	69	13	87	11	69	9	82
Belediyemiz dünya sağlık örgütü sağlıklı kentler projesine üyedir.	29	62	6	46	12	80	11	69	8	73
Belediyemizin sağlıklı etki değerlendirme konusunda çalışmaları bulunmaktadır.	30	64	8	62	12	80	12	75	7	64
Belediyemizin sağlıklı yaşlanma konusunda çalışmaları bulunmaktadır	30	64	8	62	13	87	12	75	7	64
Belediyemizin sağlıklı kent planlaması konusunda çalışmaları bulunmaktadır.	30	64	6	46	13	87	11	69	7	64
Belediyemizin kent sağlık profili bulunmaktadır.	28	59	6	46	12	80	12	75	7	64

Belediyemizin şehir sağlık gelişim Planı bulunmaktadır.	29	62	6	46	10	67	11	69	7	64
Belediyemiz kentsel karbon ayak izi envanteri hazırlamıştır.	30	64	6	46	11	73	11	69	7	64
Belediyemiz kentsel sürdürülebilir enerji eylem planı yürürlüktedir.	30	64	7	54	12	80	11	69	7	64
Sağlıklı Kentler Birliğinin Yararları										
Sağlıklı kentler birliği “sürdürülebilir kalkınma” ve “sürdürülebilir kentler yaratmak” için gerekli bir organizasyondur.	31	66	8	62	13	87	12	75	7	64
Kentler arası ve kent içi eşitsizlikleri en aza indirmek için çalışmalara birlik öncülük yapar.	30	64	7	54	13	87	12	75	7	64
Dünya sağlık örgütü sağlıklı şehirler hareketinin yaygınlaşması sağlıklı kentler birliği tarafından sağlanır.	31	66	7	54	13	87	12	75	7	64
Sağlıklı kentler birliği kent sağlığı konu başlıklarında eğitim faaliyeti ile panel, kongre, çalıştay, konferans, seminer, gibi çalışmalar hazırlamaktadır.	31	66	8	62	12	80	13	81	7	64
Sağlıklı kentler birliği her yıl sağlıklı şehirler en iyi uygulama yarışması düzenleyerek üye belediyelerin projelerini değerlendirir ve ödüllendirir	30	64	7	54	12	80	12	75	7	64
Sağlıklı kentler birliği şehir sağlığı ile alakalı yazılı ve görsel sunum yapar, araştırma ve geliştirme etkinliğinde bulunur	28	60	7	54	11	73	11	69	7	64

Sağlıklı kentler birliği mahalli idareler ile ilgili hazırlanan sistematik çalışmalara danışmanlık yapar.	30	64	7	54	12	80	13	81	7	64
Sağlıklı kentler birliği ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde katılıma açık sportif, kültürel, eğitsel ve bilimsel organizasyon ve yarışmalar hazırlar.	30	64	7	54	13	87	12	75	7	64
Sağlıklı kentler birliği yurt içi ve yurtdışı faaliyetlerde hizmet verimliliğini artırma hedefiyle kurumsal kapasiteyi güçlendirir ve sürekli gelişimini sağlar.	29	62	7	54	13	87	13	81	7	64
Sağlıklı kentler birliği birleşmiş milletlerin sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile alakalı uluslararası mevcut örneklerini üyesi olan belediyeler ile paylaşır.	30	64	8	62	13	87	12	75	7	64
Sağlıklı kentler birliği üye bulunan belediyeler arasında birleştirici ve güçlü iletişim ağını iletir.	30	64	8	62	13	87	12	75	7	64

Sağlıklı kent kanunda (T.C. Anayasası 56.Madde.) yapılan açıklamaya göre *'Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir'* şeklinde ifade edilmiştir. Bundan yola çıkarak kentlerde toplumsal huzurun sağlanması, kişi ihtiyaçlarının eşit erişilebilir şekilde karşılanabilmesi için sağlıklı kentler birliği çalışmaları çok önemlidir. Kent yöneticileri olan yerel yönetimler sorumlu oldukları bu kentlerde neye ihtiyaç var, sağlıklı sürdürülebilir kent oluşması nasıl sağlanabilir düşüncesi ile kendi içinde örnek kent uygulamalarını geliştirip, o kentin ihtiyacına göre uygulamalıdır. Birlik üyesi olmanın önemi bu noktada anlaşılmaktadır. Sağlıklı kentler birliği, kentsel sürdürülebilirliğin sağlanması ve kalkınma hedeflerini ilke edinerek yerel yönetimlerin yapacakları çalışmalarda yol gösterici ve destek olacak niteliktedir (Kentli Dergisi, 2022).

Sağlıklı kentler birliği ilkeleri, nitelikleri, yararları, birliğin misyon, vizyon, birliğin takip edilebileceği platformlar ve birliğin hangi konularda yoğun çalışması gerektiği konularında veriler elde edilmiştir. Sağlıklı kentler birliğinin, Bursa'daki birlik üyesi belediyelerin her biri tarafından isminin bilindiği fakat birliğin faaliyet alanları, işleyişi ve amaçları hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları çalışma konuları, işleyişi, amaç ve faaliyetlerinden yeteri kadar haberdar olunmadığı ortaya konulmuştur.

Çizelge 3'te yer alan veriler, sağlıklı kentler birliğine üye olan beş belediyenin (Bursa Büyükşehir, Osmangazi, Nilüfer, Mudanya ve İnegöl) sağlıklı kentler kavramına ve bu kapsamda yürütülen faaliyetlere ilişkin yaklaşımlarını karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgulara göre, Nilüfer Belediyesi tüm değerlendirme kriterlerinde en yüksek katılım oranlarına sahip olup, sağlıklı kent yaklaşımını benimseme, uygulama ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda en başarılı belediye olarak öne çıkmaktadır. Nilüfer'i sırasıyla Mudanya ve İnegöl Belediye'leri takip etmekte, Bursa Büyükşehir Belediyesi ise orta düzeyde bir katılım sergilemektedir. Buna karşın, Osmangazi Belediyesi birçok kriterde en düşük katılım oranlarına sahip olup, sağlıklı kent uygulamaları konusunda diğer belediyelere kıyasla daha geri planda kalmaktadır. Özellikle kent sağlığı profili oluşturulması, sağlıklı kent planlaması, sürdürülebilir enerji eylem planları ve dünya sağlık örgütü sağlıklı kentler projesi üyeliği gibi göstergelerde Nilüfer Belediyesi'nin %80'in üzerindeki oranlarla öne çıkması, kurumsal kapasitenin ve farkındalığın yüksekliğine işaret etmektedir. Bu sonuçlar, sağlıklı kentler yaklaşımının yerel yönetim düzeyinde farklı şekillerde benimsendiğini ve uygulanma düzeylerinin belediyelerin kurumsal yapıları, vizyonları ve toplumsal katılım olanaklarına göre değiştiğini göstermektedir.

Sağlıklı kentler birliği kent sağlığı konu başlıklarında eğitim faaliyeti ile panel, kongre, çalıştay, konferans, seminer, gibi çalışmalar hazırlamaktadır, kriterine en fazla oranla katılım Mudanya Belediyesi'nden en az oranla katılım Osmangazi Belediyesi'dir.

Sağlıklı kentler birlik kriterleri (misyonu, vizyon ve amaçlar ve hedefler) için üye belediyelere yöneltilen sorulardan elde edilen veriler çizelge 4.'de özetlenmiştir.

Doğal çevreyi korumak, sürdürülebilir şehirler ve yerleşmeler oluşturmaktır ifadesine bakıldığında en fazla oranla (%75) katılım Mudanya Belediyesi'nden olmuştur. Mudanya Belediyesi idarecilerince bu ifadenin önemsendiği söylenebilir. Bu ifadeye en az oranla (%62) katılım Osmangazi Belediyesi'ndendir. Birlik üyesi diğer üç belediyede ortalama sonuçlar elde edilmiştir.

Sağlıklı kentler misyonunu ve vizyonunu Mudanya Belediyesi'nin (%75) en fazla oranla, Osmangazi Belediyesi'nin (%62) en az oranla içselleştirdiği görülmüştür.

Sağlıklı kentler amaçları açısından 4 amaç için, Mudanya Belediyesi'nin en fazla oranla, Osmangazi belediyesi'nin en az oranla içselleştirdiği görülmüştür.

Sağlıklı kentler hedefleri açısından 10 hedef için, Nilüfer Belediyesi'nin en fazla oranla, Osmangazi belediyesi'nin en az oranla içselleştirdiği görülmüştür.

Çizelge 4. Sağlıklı kentler birliğine üye belediyelerden birlik kriterleri sorusuna yanıt veren kişi sayıları ve yüzdeleri (Misyon, vizyon, amaçlar ve hedefler).

Sağlıklı kentler birlik kriterleri (Misyon, vizyon, amaçlar ve hedefler).	Bursa Büyükşehir Belediyesi		Osmangazi Belediyesi		Nilüfer Belediyesi		Mudanya Belediyesi		İnegöl Belediyesi	
	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %
Doğal çevreyi korumak, sürdürülebilir şehirler ve yerleşmeler oluşturmaktır.	32	68	8	62	10	67	12	75	7	64
Sağlıklı Kentler Birliğinin Misyonu										
Yerel yönetim hedefleri doğrultusunda birlik üyesi belediyeler arasındaki tüm politikalarda sağlığı en yukarı seviyeye ulaştırmak.	31	66	8	62	11	73	12	75	8	73
Sağlıklı Kentler Birliğinin Vizyonu										
Odak noktası sağlık hedefi ile sürdürülebilir kentsel çevre oluşturulmasına dair stratejiler belirlenerek kentlerin kapasitelerinin artışına katkı sağlamak.	32	68	8	62	11	73	12	75	8	73
Sağlıklı Kentler Birliğinin Amaçları										
DSÖ sağlıklı şehirler hareketinin yaygınlaşmasını sağlamak.	32	68	8	62	11	73	12	75	8	73
Üye belediyelerin kurumsal kapasitelerini artırmak için şehircilik ve kent sağlığı konularında, başarılı örnekler	32	68	7	54	11	73	12	75	8	73

ve uygulamalar araştırarak, üyelerin çalışmalarının devamlı iyileştirilmesi hedefiyle uluslararası ve ulusal konferanslar, kongreler, çalıştaylar, farkındalık çalışmaları ve yarışmalar, teknik eğitimler ve basılı ve görsel yayınlar yaparak yardımcı olmak.										
Yurt içi ve yurt dışı hizmet verimliliğini artırmak için kurumsal kapasiteyi devamlı geliştirmek ve güçlendirmek.	32	68	7	54	11	73	12	75	7	64
Üye belediyelerin birbirleri ile güçlü ve birleştirici iletişim ağını ilerletmek.	32	68	8	62	11	73	12	75	7	64
Sağlıklı Kentler Birliğinin Hedefleri										
Kurumlar arası iletişimi güçlendirerek sağlıklı şehirler hareketini milli ve milletlerarası ortamlarda ifade etmek.	33	70	8	62	12	80	12	75	8	73
Birliğin görsel ve basılı yayınlarına sosyal medya ve diğer iletişim kanalları vasıtası ile halkın erişimini sağlamak.	33	70	7	54	12	80	12	75	8	73
DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler ağına üye şehirlerinin uygulanmış iyi örneklerini ve farkındalık çalışmalarını birlik üyelerine ve diğer yerel paydaşlara	33	70	7	54	12	80	12	75	8	73

çalıştay, eğitim vb. toplantılarla göstermek.										
Birlik üyesi belediyelerin şehir sağlık gelişim planlarını ve şehir sağlık planı oluşturmalarını onaylamak.	33	70	8	62	12	80	12	75	8	73
Birlik üyesi belediyelerin karbon ayak izi ve sıfır atık gibi temel konular olmak üzere kentte yaşam standardını etkileyen konularda envanterler çalışmalarını onaylamak.	33	70	7	54	12	80	12	75	8	73
Birlik üyesi belediyelerin sorunlarının çözüm noktasında farkındalık oluşturacak nitelikli çalışmalar ve yayınlar oluşturmak.	33	70	7	54	12	80	12	75	8	73
Üye belediyelerin ihtiyaçlarına ilişkin çalıştay, eğitim ve sempozyumlar planlamak.	32	68	7	54	12	80	12	75	8	73
Birliğin üye belediyelere yaptığı hizmet kalitesini yükseltmek hedefi ile personelin verimliliğini, personel sayısını ve yetkinliğini öne çıkaracak hizmet içi eğitimler oluşturmak.	33	70	7	54	12	80	12	75	8	73
Birlik tarafından düzenlenecek olan konferans, çalıştay, kongre ve eğitimlere katılan üye belediye miktarını yükseltmek.	33	70	7	54	12	80	12	75	8	73

Üye belediyeler arasında iletişim ağı kurmak.	32	68	7	54	12	80	12	75	8	73
---	----	----	---	----	----	----	----	----	---	----

Üye belediyelerin sağlıklı kentler birliği faaliyetlerini nerelerden takip edilmesi ile ilgili verilen cevaplar doğrultusunda; belediye web sitesi ifadesi, sağlıklı kentler birliği web sitesi, basın bülteni ifadesine en fazla katılım oranı Nilüfer Belediyesi idarecileri tarafından en az katılım oranı Osmangazi Belediyesi idarecilerinden gelmiştir.

Birlik ise belirli periyotlarda üye belediyeleri ziyaret ederek tüm müdürlüklerin personeline tanıtım ve bilgi amaçlı toplantılar düzenlemelidir. İnsanların birçoğu sağlıklı kentler birliğinden habersiz olup haberi olanlarda içeriği hakkında görüş sahibi değildir. Bu toplantılarda kentsel sorunlarla ilgili konuların eğitimi verilebilir ve diğer belediyelerin ilgili etkinlikleri örnek olarak anlatılabilir. Sağlıklı kentler birliğini üye belediyelerden takip etme durumu ise; Nilüfer Belediyesi'nde takip eden kişi oranı %86, İnegöl Belediyesi'nde takip eden kişi oranı %82 dir. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde takip eden kişi %71, Mudanya ve Osmangazi Belediyesi'nde takip eden kişi oranı sırasıyla %56, %54 dür.

Broşür ifadesine en fazla katılım oranı (%75) Mudanya Belediyesi idarecileri tarafından, yerel gazete ifadesine en fazla katılım oranı (%62) Bursa Büyükşehir Belediyesi idarecileri tarafından, twitter facebook ifadesine en fazla katılım oranı Nilüfer Belediyesi idarecileri tarafından gelmekle birlikte en az katılımlar Osmangazi Belediyesi'nden gelmiştir.

Üye belediyelerin sağlıklı kentler birliği faaliyetlerini nerelerden takip edilmesi ile ilgili verilen cevapları genel olarak değerlendirdiğimizde ise, tüm belediyelerde en düşük değeri alan iletişim aracı olan yerel gazete tercih edilmemektedir. Yüz yüze yapılan anket uygulaması sırasında belirtilen ise belediye ile birlik sayfasının bağlantılı olması, birliğin sayfasında paylaşılan her türlü çalışma ve etkinliğin aynı anda belediyenin sayfasında da görünmesidir. Çünkü birliği tanımadıkları için sayfasına girip incelemekte ilgilerini çekmemektedir. Diğer bir sözlü ifade ise, birlik tarafından üye belediyelerin idarecilerinin cep telefonlarına sms şeklinde mesajla bilgi verilmesidir (Çizelge 5).

Çizelge 5. Sağlıklı kentler birlik üyesi belediyelerin birlik faaliyetlerini takip edilebileceği platformların kişi sayısı ve yüzdesi .

Belediyenin Sağlıklı Kentler Birliği faaliyetlerinin nerelerden takip edilmesi	Bursa Büyükşehir Belediyesi		Osmangazi Belediyesi		Nilüfer Belediyesi		Mudanya Belediyesi		İnegöl Belediyesi	
	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %
Belediye web sitesi	35	74	8	62	12	80	12	75	8	73
Sağlıklı kentler birliği web sitesi	34	72	6	46	13	87	11	69	8	73
Basın bülteni	29	62	6	46	13	87	11	69	7	64
Broşür	30	64	6	46	11	73	12	75	7	64
Yerel gazete	29	62	6	46	9	60	8	50	6	55
Twitter	30	64	7	54	11	73	11	69	6	55
Facebook	30	64	7	54	11	73	11	69	6	55

Bir kentin sosyal ve ekonomik bakımdan gelişimi gerçekleşirken sürdürülebilirliği de düşünülmelidir. Kentsel planlamalar hazırlanırken sürdürülebilir kentler oluşturmak esastır. Özellikle nüfus yoğunluğunun fazla olduğu yerleşimler kaynak tüketimi bakımından risk altındadır. Bu noktada mevcut doğal kaynakların daha az kullanımı, yenilenebilir enerji kaynaklarının daha fazla kullanımı ve atık dönüşümünün yapılması çok önemlidir. Çizelge 6’da belediyenin yoğunlaşması belirtilen faaliyetlerle ilgili elde edilen veriler görülmektedir.

Belediyenin yoğunlaşması belirtilen faaliyetlerle ilgili elde edilen verilerde tüm kriterler açısından İnegöl Belediyesi’nde en fazla, Osmangazi Belediyesi’nde en az uygunluk belirtmiştir.

Çizelge 6. Belediyenin yoğunlaşması belirtilen faaliyetlerle ilgili elde edilen veriler.

Belediyenizin aşağıda belirtilen hangi faaliyetler üzerinde yoğunlaşmasını uygun buluyorsunuz?	Bursa Büyükşehir Belediyesi		Osmangazi Belediyesi		Nilüfer Belediyesi		Mudanya Belediyesi		İnegöl Belediyesi	
	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %	Kişi sayısı toplam	Yüzde %
Belediyenin kent sağlığı konusunda yoğunlaşması uygundur.	31	66	7	54	12	80	10	63	9	82
Belediyenin kentsel dönüşüm gibi sosyal yaşama olanak sağlayan nitelikli yapılaşma çalışmaları olması.	32	68	7	54	12	80	11	69	8	73
Belediyenin eğitim faaliyetleri konusunda yoğunlaşması uygundur.	31	66	5	39	9	60	11	69	9	82

Belediyenin ulaşım konusunda yoğunlaşması uygundur.	32	68	8	62	10	67	11	69	9	82
Belediyenin sağlıklı kent planlaması üzerine yoğunlaşması uygundur.	32	68	8	62	12	80	12	75	9	82
Belediyenin kentte yaşayan insanlara istihdam sağlayacağı ve yeni iş fırsatları oluşturma üzerinde yoğunlaşması uygundur.	31	66	7	54	11	73	12	75	9	82
Belediyenin yeşil alanların artırılması konularında yoğunlaşması uygundur.	32	68	8	62	11	73	12	75	9	82
Belediyenin katı atıkların bertarafı konusunda yoğunlaşması uygundur.	30	64	8	62	12	80	12	75	9	82
Belediyenin temizlik hizmetleri konusunda yoğunlaşması uygundur.	31	66	8	62	11	73	12	75	9	82
Belediyenin kültür konusunda yoğunlaşması uygundur.	31	66	8	62	11	73	12	75	10	91
Belediyenin spor/spor alanları konusunda yoğunlaşması uygundur.	31	66	8	62	12	80	12	75	9	82
Belediyenin sanatsal faaliyet konusunda yoğunlaşması uygundur.	30	64	7	54	11	73	12	75	9	82

Sürdürülebilir sağlıklı şehir ve toplum oluşturma amacıyla, mevcut kaynakların korunması, gelecek nesil için devamlılığın sağlanabilmesi proaktif akıllı kent modeli ile mümkün olacaktır. Kentsel bilgi-verilerin toplanması, bu verilerin yönetilmesi ve kentin başrolü olan yerel yönetimlerin aktifliğinin artırılmasına yönelik geliştirilmiş kent bilgi sistemidir. Salgın hastalıklar, deprem gibi toplumu sosyal, ekonomik, psikolojik olarak olumsuz etkileyen felaketler proaktif akıllı kent kavramı ile şehirlerin yeniden şekillenerek topluma sağlıklı kent niteliklerine uygun yaşam olanaklarını sunmaktadır (Kentli Dergisi, 2021).

5. Sonuçlar

Sanayi devriminden bugüne kadar insan etkisi ile dünya üzerinde büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Nüfusun hızlı artışı ile doğal kaynakların tüketimi artmıştır ve ciddi çevre sorunları başlamıştır. Rio zirvesinde gündeme gelen sürdürülebilirlik kavramı bu sorunlara çözüm açısından önem arz etmektedir. Sürdürülebilir kentleşmede başarının artırılması için neler yapılabilir, sorusuna en güzel yanıt sürdürülebilir sağlıklı kentleşme stratejilerine hizmet eden kentsel kavramlardır.

Bu kapsamda kentler; sürdürülebilirliğin hedeflendiği, buna yönelik kaynakların hızla yok olduğu kontrolsüz genişleyen, her türlü soruna rağmen insanlar için cazip ve çekici hale getirilen ve bunlar sebebi ile de sürdürülebilirliği tehdit altında olan mekanlardır. (Rasouli, 2012), (Gültekin Baytok, 2012), (Yılmaz, 2019), (Yavuz, 2018), (Ak, 2018) ve (Pawlowicz, 2017) gibi araştırmacılar çalışmalarında, kentlerde sürdürülebilirliğin çevreyi korumak odaklı sağlanabilmesi için yapılması gerekenleri konu edinmiştir. Bu çalışmalarda sakin şehir uygulamaları, kentsel tarım faaliyetleri ve kent bostanları gibi yerelde üretim çalışmaları, aktif yeşil alanların çoğaltılması, bisiklet kullanımı teşviki ve yayaaların yürüyerek ulaşımı gibi sürdürülebilirliğe destek olacak görüşlere odaklanılmıştır. Ayrıca ‘‘akıllı kentler’’, ‘‘ekolojik kent’’, ‘‘sakin şehir’’, ‘‘dirençli kentler’’, ‘‘sağlıklı kentler’’ gibi kavramlarla sürdürülebilirliğin kentsel düzeyde nasıl uygulamaya geçirilebileceğinin örnekleri bulunmaktadır.

Mahalli idare birlikleri, kamu yararını gözeten, hükümetin siyasi etkisinden etkilenmeden hizmet üreten, yerel yönetim boyutunda kamu tüzel kuruluşlardır. Mahalli idare birliklerinin kurulmasının belediyelere bazı faydaları bulunmaktadır (Özdemir Şengül, 2008). Bunlar; üye belediyelerin eğitimine katkı sağlamak, üye belediyelere danışmanlık sağlamak, bölgesel planlama çalışmaları yapılması, çevre koruma çalışmaları, yayın etkinlikleri ve üye belediyelerde sigorta işleri faaliyetleri olarak sıralanmaktadır (Toros, 2004), (Yolcu, 2006), (Mihçı, 2010), (Köseoglu, 2010), (Can, 2018) (Atılğan, 2016).

Yerel yönetimler kentte altyapı, ulaşım, kanalizasyon, yeşil alan düzenlemesi, atık yönetimi, kentsel sağlık hizmetleri, sosyal etkinlikler, doğal ve kültürel varlıkların korunması gibi görevlere sahiptir. Bu görevlerin yerine getirilmesi aşamasında mahalli idare birlikleri yerel yönetimlere destek durumundadır. İlaveten katılımcılığın artırılması açısından sağlıklı kentler birliği gibi oluşumlar benzer çalışmalarda faaliyetlerde bulunarak sürece katkı sağlamaktadır.

Bu makalede, sağlıklı kentler birliğinin temel ilkeleri, nitelikleri, yararları, sağlıklı bir kentin insan yaşamına etkileri incelenmiştir. Ayrıca birliğin misyon, vizyon, amaç ve hedeflerinin anlatımı ve anket sonuçlarının yorumlanarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Birliğin takip edilebileceği platformlar ve birliğin hangi konularda yoğun çalışması gerektiği analizleri yapılmıştır. Bursa ilinde sağlıklı kentler birliği üye belediyelerin birlik faaliyetleri ve yapılan uygulamaların farkındalık seviyesi incelenmiş ve yerel durum analizi değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, sürdürülebilir sağlıklı kentler oluşturmak için yerel yönetimlerin en üst merkezi yönetimler ve mahalli birlikler ile daha güçlü bağlantılar kurmasının gerekliliği vurgulanmıştır. İletişimin desteklenmesi ve yapılacak çalışmaların bir birlik tarafından tanımlanması, kaynakların sürdürülebilir kullanılması ve gelecek nesillere yaşanabilir kentler bırakılması açısından önemli bir çerçeve oluşturmaktadır.

Sağlıklı kentler birliğinin üye belediyeler için önemli bir yol gösterici olduğu görülmektedir. Ulaşım, atık yönetimi, hava kirliliğinin azaltılması, salgın hastalıklardan korunma ve mücadele, sağlıklı yaşlanmaya teşvik, madde bağımlılığı ile mücadele, çevre temizliği, sokak hayvanlarının bakımı, doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir yönetimi gibi pek çok alanda devam eden faaliyetler, sadece birlik üyesi belediyeler için değil, üye olmayan belediyeler için de önemli bir şans olarak görülmektedir. Nitekim bu kapsamlı yaklaşım, üye belediyelerin stratejik planlamalarına ve kentsel tasarım projelerine altlık oluşturmakta ve ön fikir vermektedir.

Birliğin yürüttüğü çalışmalar ve faaliyetler hakkında belediye bünyesindeki müdürlüklerin birçoğu yeterince bilgi sahibi değildir. Bu durum, Birliğin kent genelinde ne derece aktif olduğu konusunda farkındalığın düşük olmasına neden olmaktadır. Birliğin ana faaliyetleri konusunda ilgili müdürlükler kapsamında bir tanıtım çalışmasına ihtiyaç bulunduğu düşünülmektedir. Sağlıklı kentler birliği üye belediye müdürlüklerine yönelik iletişim alt yapısını güçlendirmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Belediyelerde birlik temsilcisi olan koordinatörlerin tüm müdürlüklerle etkin iletişim kurarak birlik içeriğini tanıtmaları ve birlik çalışmalarının detayları hakkında müdürlüklere bilgilendirme yapması önem oluşturur. Birlik temsilcisi koordinatörün meslek alanı çalışmaların seyrini belirler. Bu noktada belediyelerdeki birlik çalışma grubunun farklı meslek gruplarından oluşturulması çalışmaların çeşitliliğini artıracaktır. Ayrıca birlik çalışmalarına yönelik eğitimler yapılması, çalışmalara müdürlüklerin entegre olması sağlanarak belediye ile birlik ilişkisi güçlendirilmelidir.

Birliğin hazırladığı envanterler ve raporlar her belediyenin müdürlüğünde eğitimlerle anlatılarak iletişim araçları ile takibinin yapılması teşvik edilmelidir. Müdürlüklerde, birlik

faaliyetlerinin paylaşılacağı şekilde bir sistem oluşturularak idarecilerin bilgi edinmesi sağlanmalıdır. Konuyla ilgili proaktif ve girişimci yaklaşımlar geliştirilmeli, birliğin sahip olduğu sosyal medya kanalları tanıtılmalı ve paylaşımların daha çok müdürlüğe ulaşması için etkileşim arttırılmalıdır. Çeşitli sayfalarda bulunan uygulamalar eş güdüm olarak çalışacak biçimde organize edilmeli ve erişilebilirlik artırılmalıdır.

Sonuç olarak Sağlıklı kentler, sağlıklı bir toplum için gereklidir. Merkezi ve yerel yönetimler tarafından bütüncül bir yönetim anlayışıyla hayata geçirilmelidir.

Teşekkür

Bu çalışma Emine Can'ın Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde Prof. Dr. Osman Uzun danışmanlığında yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasından (Can, 2021) üretilmiştir. Çalışma, Düzce Üniversitesi BAP-2021.02.01.1148 numaralı Bilimsel Araştırma Projesiyle desteklenmiştir. Çalışma süresince çalışmayı destekleyen Bursa Sağlıklı Kentler Birliği Müdürlüğü'ne teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- Ak, A. (2018). Kentsel form ve yürünebilirlik: Ankara'nın yürünebilirlik kapasitesinin değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atılğan, B. (2016). Yerel yönetim birliklerinin yeniden yapılandırılması üzerine bir çözümleme. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Baytok, Z. G. (2012). Sürdürülebilir kentsel gelişme ve neoliberal politikaların sürdürülebilir kentsel gelişme etkisi: Kurtköy Bölgesi örneği. Yüksek Lisans Tezi, Doctoral dissertation, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Can, H. (2018). Yerel yönetim birliklerinin belediyelerin kardeş şehir ilişkilerine katkıları: Türk Dünyası Belediyeler Birliği örneği. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kütahya.
- Kentli Dergisi*. (2025, 23 Haziran). Proaktif Akıllı Şehirler. Erişim adresi: [file:///C:/Users/Emine%20Can/Dropbox/My%20PC%20\(EmineCan\)/Downloads/Kentli%20Dergisi%2040.%20Say%C4%B1.pdf](file:///C:/Users/Emine%20Can/Dropbox/My%20PC%20(EmineCan)/Downloads/Kentli%20Dergisi%2040.%20Say%C4%B1.pdf)
- Kentli Dergisi*. (2025, 23 Haziran). Toplu konutlar. Erişim adresi: <https://apiskb.izmirteknoloji.com.tr/wp-content/uploads/2021/11/Kentli-Dergisi-Sayi-42-.pdf>

- Kentli Dergisi*. (2025, 23 Haziran). Kentler ve Bulaşıcı Hastalıklar. Erişim adresi: <https://apiskb.izmirteknoloji.com.tr/wp-content/uploads/2022/02/Kentli-Dergisi-Sayi-43.pdf>
- Koçak, B. (2019). Yerel yönetim birliklerinin daha etkin kullanılması için çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 8(4), 78-87.
- Köseoğlu, M. (2010). Türkiye’de Yerel Yönetim Birlikleri: Yapısı, Hukuki Dayanakları ve Sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kentleşme ve Çevre Sorunları Bilim Dalı, Ankara.
- Mıhçı, H. (2010). Yerel yönetim birlikleri (Gölcük Köylere Hizmet Götürme Birliği örnek olayı). Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kocaeli.
- Okçu, M., & Kaya, E. (2008). Sağlıklı şehirler oluşturma sürecinde yerel yönetimlerin rolü. *1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 363-376.
- Özdemir, D. Ş. (2008). Türkiye’de mahalli idare birlikleri. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Bilim Dalı, Konya.
- Pawłowicz, JA. (2017). Çevre Bağlamında Kentsel Mekanların Sürdürülebilir Şekillendirilmesi. *Ekolojik Mühendislik Dergisi*, 18 (6).
- Rasouli, S. (2012). Sürdürülebilir Kentsel Tasarımda Kentsel Tarımın Rolü, “İstanbul Örneği”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sağlıklı Kentler Birliği*. (2025, 23 Haziran). Erişim adresi: <https://www.skb.gov.tr/uyelerimiz/>
- Yavuz, B. (2018). "Sürdürülebilir kentsel çevreler konusunda geliştirilen yaklaşımlarda kent peyzajı. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Yılmaz, F. H. (2019). Sürdürülebilirlik bağlamında yeşil kent yönetimi: Avrupa Yeşil Başkentleri üzerinden bir değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yolcu, Y. G. (2006). Türkiye’de mahalli idare birlikleri ve Isparta mahalli idare birliklerinin yapısal analizi. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Toros, A. (2004). Yerel yönetim birlikleri. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.